

Az itt röviden érintett szempontokon túlmenően ennek a témának bizonyára még számtalan aspektusa vár kifejtésre, így például a distancia-elvű modalitás egyéb oktáv-felosztásokon (például nagyterceken) alapuló megjelenési formái, a ritmus és metrum kérdései vagy azok a komplex harmóniatípusok, amelyeket Olivier Messiaen a moduszoktól függetlenül definiált illetve használt. Természetesen a nagyforma és a gondolati vagy programzenei tartalom (pl. cantus firmus), illetve az ezt hordozó kifejezőerő kérdései is ugyanilyen szerepet játszanak majd egy liturgikus rögtönzés során, ez a szint azonban csak bizonyos, „csupán” technikai jellegű részletek birtokbavétele árán érhető el. Az improvizátornak a repertoár-zenére szorítókozó előadóművésszel szemben —képszerű sarkítással élve— ugyanis előbb mindig el kell döntenie, hogy milyen hangokat fog leütni. Ez megfelel annak az egyszerű ténynek, hogy például egy nagyhatású lírai költemény létrejötte is feltételezi szerzőjénél a helyesírás és a nyelvtan ismeretét. Bár a tartalmi és esztétikai dimenziók csak a mesterségbeli tudás megszerzése után kerülnek látótávolságba, az inspirációt —a zenében és a költészetben egyaránt— természetesen a technikai jellegű alapelemek mégoly hibátlan alkalmazása sem pótolhatja.

Visszatekintve megállapíthatjuk, hogy a különböző stílusokon alapuló liturgikus rögtönzés és tanítás gyakorlata Olivier Messiaen harmóniavilágát is magában foglalhatja, ha az elemző munka és az orgonaművek egyidejű tanulmányozásának eredményeit itt ugyanúgy átvisszük kreatív kifejezési eszközeink közé, mint ahogy ez a régebbi zenetörténeti mintákon alapuló improvizációknál is magától értődik. A hangszeres és a zeneelméleti oktatás szerves kapcsolata illetve pozitív kölcsönhatása különös súllyal járulhat hozzá a rögtönzés művészetének ápolásához és ezáltal az istentiszteleti orgonazene gazdagításához.

Magyar-francia orgonafesztivál

A budavári *Nagyboldogasszony Templom Alapítvány* a budapesti *Francia Intézettel* közösen idén október 12. és november 11. között ismét orgonahangverseny-sorozatot rendezett a Mátyás-templomban. A vasárnap esténként, fél nyolc órai kezdettel megtartott, ingyenesen látogatható koncerteken az alábbi előadók léptek fel: október 12-én *Hock Bertalan*, a templom orgonása Bach, Liszt és Widor egy-egy darabját szólaltatta meg, október 19-én *Karasszon Dezső* —Karasszon Dénes (cselló) és Nagy Andrea

Emese (ének) közreműködésével— Nivers egyik orgonamiséjét és Gárdonyi Zsolt műveit adta elő. Október 26-án *Alain Bouvet*, a Caen-i Szent István-templom orgonistája előadásában Bach, Léfébure-Wély, Franck, Widor, Dupré és Messiaen kompozíciói voltak hallhatók, végül november 11-én —kivételesen kedden— *Daniel Roth*, a párizsi Saint Sulpice-templom orgonistája Bach-, Schumann, Liszt-, Franck- és Duruflé-műveket játszott, majd adott témákra rögtönzött.